

Bruksela, 13 maja 2024 r.
(OR. en)

9769/24

JEUN 104
SOC 348
FREMP 235
ONU 62
EDUC 162

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Dotyczy:	Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie europejskich i międzynarodowych programów działań politycznych w odniesieniu do dzieci, młodzieży i praw dziecka

Delegacje otrzymują w załączeniu wyżej wymienione konkluzje zatwierdzone przez Radę (Edukacja, Młodzież, Kultura i Sport) na posiedzeniu w dniach 13–14 maja 2024 r.

Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie europejskich i międzynarodowych programów działań politycznych w odniesieniu do dzieci, młodzieży i praw dziecka

RADA I PRZEDSTAWICIELE RZĄDÓW PAŃSTW CZŁONKOWSKICH ZEBRANYCH
W RADZIE,

PRZYPOMINAJĄC, ŻE:

1. Unia Europejska opiera się na wartościach, którymi są poszanowanie godności osoby ludzkiej, wolność, demokracja, równość, praworządność oraz poszanowanie praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne państwom członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn, a także na wspieraniu solidarności między pokoleniami¹.
2. Zakazana jest dyskryminacja dziecka i jego rodziców lub opiekunów prawnych ze względu na płeć², rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek, orientację seksualną lub tożsamość płciową. Określone grupy dzieci doświadczają szczególnych trudności i są ofiarami wykluczenia społeczno-ekonomicznego i dyskryminacji.

¹ Art. 2 i art. 3 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej.

² Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że zakres zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn nie może być ograniczony do zakazu dyskryminacji ze względu na fakt, że dana osoba jest takiej czy innej płci. Zważywszy na cel i naturę praw, które ma chronić ta zasada, ma ona także zastosowanie do dyskryminacji wynikającej z tranzycji płciowej danej osoby. Zob. motyw 3 dyrektywy 2006/54/WE. Z uwagi na zakres zastosowania tej dyrektywy przepis ten odnosi się jedynie do rodzica lub prawnego opiekuna dziecka.

3. Unia Europejska stawia sobie za cel ochronę praw dziecka. We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, zarówno podejmowanych przez władze publiczne, jak i instytucje prywatne, należy przede wszystkim uwzględnić dobro dziecka. Dzieci mają prawo do takiej ochrony i opieki, jaka jest konieczna dla ich dobrostanu. Mają prawo do swobodnego wyrażania swoich opinii. Opinie te są brane pod uwagę w sprawach, które ich dotyczą, stosownie do ich wieku i stopnia dojrzałości³.
4. Działania Unii Europejskiej mają na celu zachęcanie młodych ludzi do angażowania się w demokratyczne życie Europy.
5. Strategia UE na rzecz praw dziecka służy tworzeniu możliwie najlepszych warunków do życia dla dzieci w Unii Europejskiej i na całym świecie, wspiera rozwój, ochronę i propagowanie praw dziecka w UE i globalnie oraz promuje poprawę integracyjnego i systemowego udziału dzieci – i przyczynia się do niej – na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym, np. za pośrednictwem nowej unijnej platformy uczestnictwa dzieci. Strategia ta odzwierciedla rolę dzieci w naszym społeczeństwie i ich prawa oraz stawia dzieci i ich dobro w centrum polityk unijnych, zwłaszcza przez podkreślanie znaczenia uczestnictwa dzieci w życiu politycznym i demokratycznym⁴.

³ Art. 3 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej i art. 24 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

⁴ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów pt. „Strategia UE na rzecz praw dziecka” (COM(2021) 142, s. 1–2); aby osiągnąć cele określone w strategii, Komisja dopilnuje, by perspektywa praw dziecka była uwzględniana we wszystkich odpowiednich strategiach politycznych, prawodawstwie i programach finansowania. Stanie się to elementem wysiłków na rzecz stworzenia przyjaznej dzieciom kultury w opracowywaniu unijnych polityk i będzie wzmacniane przez zapewnianie pracownikom UE szkolenia i budowania potencjału oraz doskonalenie koordynacji wewnętrznej w drodze powołania zespołu koordynatora ds. praw dziecka z ramienia Komisji. Opracowana zostanie lista kontrolna dotycząca uwzględniania praw dziecka. Więcej informacji zob. zalecenie Rady (UE) 2021/1004 z dnia 14 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia europejskiej gwarancji dla dzieci.

6. Strategia UE na rzecz praw dziecka na lata 2019–2027, która promuje udział młodzieży w życiu demokratycznym i wspiera zaangażowanie społeczne i obywatelskie, ma sprawić, że wszyscy młodzi ludzie będą dysponowali niezbędnymi zasobami do uczestnictwa w społeczeństwie; Jedenaście europejskich celów młodzieżowych, które stanowią integralną część strategii, ma znaczenie dla niniejszych konkluzji, a w szczególności cel nr 9 „Przestrzeń i uczestnictwo dla wszystkich”, który ma za zadanie poprawę demokratycznego uczestnictwa i autonomii młodych ludzi oraz zapewnienie specjalnych przestrzeni dla młodzieży we wszystkich dziedzinach życia społecznego.
7. Zalecenie Rady (UE) 2021/1004 z dnia 14 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia europejskiej gwarancji dla dzieci zaleca państwom członkowskim, by zagwarantowały dzieciom w potrzebie⁵ skuteczny i bezpłatny dostęp do wysokiej jakości wczesnej edukacji i opieki, kształcenia i dodatkowych zajęć w szkole, co najmniej jednego zdrowego posiłku w każdym dniu nauki szkolnej oraz do opieki zdrowotnej, a także skuteczny dostęp do zdrowego odżywiania i odpowiednich warunków mieszkaniowych. Wszystkie państwa członkowskie opracowały własne krajowe plany działania dotyczące sposobów wprowadzenia tego zalecenia w życie.
8. Europejska deklaracja praw i zasad cyfrowych w cyfrowej dekadzie zawiera zasady i zobowiązania dotyczące ochrony i wzmocnienia pozycji dzieci i młodzieży w środowisku cyfrowym⁶.

⁵ „Dzieci w potrzebie” oznaczają osoby w wieku poniżej 18 lat, które są zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, patrz art. 3 lit. a) zalecenia.

⁶ Wspólna deklaracja Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji Europejskiej w sprawie praw i zasad cyfrowych w cyfrowej dekadzie (2023/C 23/01).

9. Europejska strategia na rzecz lepszego internetu dla dzieci (BIK+) oraz akt o usługach cyfrowych to podstawowe elementy służące ochronie, wzmocnieniu pozycji i poszanowaniu dzieci oraz ich zdrowia psychicznego, a także ich dobrostanu w internecie, między innymi drogą inicjatyw, których celem jest podnoszenie świadomości przysługujących im praw.
10. W konkluzjach Rady w sprawie strategii UE na rzecz praw dziecka⁷ z zadowoleniem przyjęto inicjatywę Komisji dotyczącą włączenia perspektywy praw dziecka do głównego nurtu wszystkich odpowiednich unijnych polityk, prawodawstwa UE i unijnych programów finansowania oraz podkreślono znaczenie zwiększenia udziału dzieci w życiu politycznym i demokratycznym na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym, w tym poprzez ustanowienie nowych i wspieranie istniejących mechanizmów znaczącego, inkluzywnego i bezpiecznego uczestnictwa dzieci oraz promowanie równego uczestnictwa dzieci bez jakiegokolwiek dyskryminacji, a także potwierdzono znaczenie połączenia wysiłków z organizacjami międzynarodowymi, a mianowicie Radą Europy i Organizacją Narodów Zjednoczonych, na rzecz ochrony i propagowania praw dzieci w UE i na świecie.
11. W konkluzjach Rady w sprawie europejskich i międzynarodowych programów polityki na rzecz dzieci, młodzieży i praw dziecka zachęca się państwa członkowskie do współpracy i odgrywania aktywnej roli w dziedzinie dzieci, młodzieży i praw dziecka, a także w trakcie przyszłych międzynarodowych spotkań – zarówno eksperckich, jak i ministerialnych – które będą dotyczyły praw dziecka⁸.

⁷ Konkluzje Rady z dnia 9 czerwca 2022 r. w sprawie strategii UE na rzecz praw dziecka (dok. 10024/22).

⁸ Konkluzje Rady z dnia 19 listopada 2010 r. w sprawie europejskich i międzynarodowych programów działań politycznych na rzecz dzieci, młodzieży i praw dziecka (2010/C 326/01).

12. Konwencja ONZ o prawach dziecka (UNCRC), jej protokoły fakultatywne i uwagi ogólne Komitetu Praw Dziecka stanowią podstawowy traktat określający prawa obywatelskie, polityczne, gospodarcze, społeczne, zdrowotne i kulturalne dzieci, a Agenda ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 ma na celu zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków sprzyjających pełnej realizacji ich praw i możliwości.
13. W strategii Rady Europy na rzecz praw dziecka na lata 2022–2027 przyjęto podejście przekrojowe i dokładniej przeanalizowano liczne, często wzajemnie powiązane wyzwania, z którymi borykają się dzieci i osoby chroniące ich prawa, ale także zwiększenie roli dzieci, wzmocnienie ich prawa do bycia wysłuchanym i wpływania na decyzje podejmowane przez dorosłych, a także interdyscyplinarne i międzyagencyjne reakcje, które są niezbędne do podjęcia skutecznych działań. Celem strategii jest znalezienie synergii z priorytetami i działaniami zaproponowanymi w innych strategiach i planach działania Rady Europy, takich jak strategia dla sektora młodzieży 2030, oraz z innymi strategiami UE, w szczególności ze strategią UE na rzecz praw dziecka⁹.
14. W Strategii dla sektora młodzieży do 2030 r. stwierdza się, że sektor młodzieży Rady Europy powinien dążyć do umożliwienia młodym ludziom w całej Europie aktywnego wspierania, obrony i promowania podstawowych wartości Rady Europy, takich jak prawa człowieka, demokracja i praworządność, oraz czerpania z nich korzyści, zwłaszcza drogą wzmacniania dostępu młodzieży do praw, pogłębiania wiedzy młodych ludzi i rozszerzania zakresu ich uczestnictwa. W strategii tej uznaje się znaczenie osiągnięcia spójności i synergii z pracami wszystkich znaczących podmiotów międzynarodowych zajmujących się dziedziną młodzieży, a zwłaszcza Unii Europejskiej i Organizacji Narodów Zjednoczonych¹⁰.

⁹ Strategia Rady Europy na rzecz praw dziecka na lata 2022–2027 (s. 10 oraz 5, 13, 27, 33, 39, 50).

¹⁰ Rezolucja Komitetu Ministrów CM/Res(2020)2 w sprawie strategii dla sektora młodzieży 2030 (s. 13–14).

15. W strategii edukacyjnej Rady Europy na lata 2024–2030 stwierdzono, że jej ogólna długoterminowa wizja zakłada, że wszystkie osoby uczące się będą mogły w pełni korzystać ze swoich praw jako aktywni obywatele w europejskich społeczeństwach demokratycznych. Ta długoterminowa wizja zostanie osiągnięta we współpracy z państwami członkowskimi w ramach programu, którego głównym zadaniem jest poprawa jakości i dostępności edukacji w celu intensywniejszego zdobywania wiedzy i kompetencji na potrzeby życia w społeczeństwach demokratycznych oraz zapewnienia równych szans wszystkim osobom uczącym się.

UZNAJĄC, ŻE:

16. Od 2010 r. poczyniono znaczne postępy w zakresie uznawania i promowania praw i dobrostanu dzieci i młodzieży, zarówno w Europie, jak i globalnie. Zawarto międzynarodowe umowy i podjęto zobowiązania mające na celu poprawę jakości życia dzieci i młodzieży. Godnymi uwagi przykładami są cele zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych, pierwsza kompleksowa strategia UE na rzecz praw dziecka i strategia UE na rzecz młodzieży na lata 2019–2027, a także znaczący wkład i zasoby zapewniane przez Radę Europy w dziedzinie praw młodzieży i uczestnictwa młodych ludzi, takie jak zalecenie CM/Rec(2016)7 w sprawie dostępu młodych ludzi do praw.
17. Dzieci i młodzież w całej Unii Europejskiej stoją w obliczu zmieniającego się i złożonego społeczeństwa¹¹ dotkniętego różnorodnymi bezprecedensowymi zmianami i wyzwaniem, takimi jak potrójny kryzys planetarny (zmiana klimatu, utrata różnorodności biologicznej i zanieczyszczenie), pandemia COVID-19, minusy przyspieszenia rewolucji cyfrowej, rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie, konflikt na Bliskim Wschodzie, inne konflikty i wojny na świecie oraz inne zagrożenia dla bezpieczeństwa. Te okoliczności i zjawiska mają również wpływ na zdrowie psychiczne i dobrostan dzieci i młodzieży.

¹¹ „Zauważając z niepokojem, w świetle rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie, że dzieci bardziej niż dorośli narażone są na ryzyko w obliczu konfliktów zbrojnych i ich następstw, oraz stwierdzając, że należy chronić dzieci, w szczególności przed poborem do wojska lub innego rodzaju sił zbrojnych i wykorzystywaniem przez te podmioty, a także przed handlem ludźmi, nielegalną adopcją, wykorzystywaniem seksualnym i rozłąką z rodziną; że to samo dotyczy innych sytuacji kryzysowych i nadzwyczajnych spowodowanych terroryzmem, kryzysem zdrowia publicznego, kryzysem gospodarczym, zmianami klimatycznymi i klęskami żywiołowymi”. – Konkluzje Rady z dnia 9 czerwca 2022 r. w sprawie strategii UE na rzecz praw dziecka (dok. 10024/22, s. 3).

18. Dzieci i młodzież są indywidualnymi posiadaczami praw, podmiotami zmian i ważną siłą w naszym społeczeństwie, zarówno obecnym, jak i przyszłym. Nadal, gdy coś wywołuje ich obawy, zdolni są do mobilizacji, co przyczynia się do pozytywnych zmian w społeczeństwie¹². Dzieciom i młodzieży, w całej ich różnorodności, należy umożliwić pozytywne i aktywne zaangażowanie w sprawy budzące ich troskę, a także wspierać ich i wzmacniać w tej kwestii, zarówno w środowisku fizycznym, jak i cyfrowym, a także należy im zapewnić przestrzeń do zabierania głosu i wyrażania opinii. W oparciu o istniejące inicjatywy przestrzenie te powinny być dostosowane do szczególnych potrzeb grup docelowych i zapewniać, aby ich uczestnictwo było znaczące, inkluzywne i bezpieczne. Należy stworzyć bliskie synergie, aby zapewnić ciągłość uczestnictwa dzieci i młodzieży.
19. Należy wzmocnić i potwierdzić zaangażowanie na rzecz promowania, ochrony i przestrzegania praw dziecka oraz promowania równego i sprawiedliwego dostępu młodych ludzi do ich praw i możliwości – w centrum polityki europejskiej i międzynarodowej.

UWZGLĘDNIAJĄC:

20. Odzwierciedlający aktualny stan wiedzy dokument z 2023 r. pt. „Europejskie i międzynarodowe programy polityczne dotyczące dzieci, młodzieży i praw dziecka”.
21. Należące do pakietu „Obrona demokracji” zalecenie Komisji w sprawie promowania zaangażowania i skutecznego udziału obywateli i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w procesach kształtowania polityki publicznej¹³, które w szczególności promuje znaczący, inkluzywny i bezpieczny udział dzieci i młodzieży bez jakiegokolwiek dyskryminacji oraz wzywa państwa członkowskie do zwiększenia udziału dzieci i młodzieży w życiu politycznym i demokratycznym na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym, w tym na obszarach wiejskich i oddalonych.

¹² Strategia Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2019–2027 (2018/C 456/01); art. 51 w „Przekształcamy nasz świat: Agenda ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030” (A/RES/70/1): „Dzieci oraz młode kobiety i mężczyźni są kluczowymi inicjatorami zmian i w nowych celach znajdują platformę, która pozwoli im ukierunkować swoje nieskończone zdolności do aktywizmu na rzecz tworzenia lepszego świata”.

¹³ Zalecenie Komisji w sprawie propagowania zaangażowania obywateli i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w procesy kształtowania polityki publicznej oraz ich skutecznego uczestnictwa w tych procesach (C(2023)8627 final, 12.12.2023 r.).

22. Zalecenie Komisji w sprawie inkluzywnych i odpornych procesów wyborczych w Unii oraz wzmocnienia europejskiego charakteru i skutecznego przebiegu wyborów do Parlamentu Europejskiego,¹⁴ które obejmuje wspieranie młodych obywateli w korzystaniu z ich praw wyborczych, zarówno jako wyborców, jak i kandydatów, oraz promowanie zaangażowania politycznego, ze szczególnym uwzględnieniem młodych ludzi, a zwłaszcza osób głosujących po raz pierwszy. Wsparcie to może obejmować takie działania, jak wspieranie edukacji obywatelskiej, organizowanie symulacji wyborów w szkołach, testów wiedzy lub konkursów plastycznych na temat wyborów, przyjazne dla młodzieży kampanie komunikacyjne, przewodniki wyborcze służące zaznajomieniu dzieci i nastolatków z procesem rejestracji i głosowania, zachęcanie uczniów do pełnienia roli obserwatorów podczas wyborów oraz programy partnerskie.
23. Strategię na rzecz lepszego internetu dla dzieci (BIK+), która wspiera kompleksowe, ukierunkowane na zapobieganie i zakładające udział wielu zainteresowanych stron podejście oparte na bezpiecznym, dostosowanym do wieku środowisku cyfrowym, upodmiotowieniu cyfrowym i aktywnym udziale dzieci, stawiającym na pierwszym miejscu działania związane z uczestnictwem dzieci i młodzieży; również akt o usługach cyfrowych, którego głównym celem jest ochrona dzieci.
24. Konkluzje Rady w sprawie upodmiotowienia cyfrowego,¹⁵ w których zachęca się państwa członkowskie do podnoszenia świadomości opinii publicznej, w tym dzieci i młodzieży, na temat znaczenia ochrony ich prywatności i danych osobowych w świecie cyfrowym, w tym prawa do dostępu do własnych danych osobowych, prawa do bycia zapomnianym oraz sposobu konfiguracji ustawień prywatności i korzystania z szyfrowania. Ponadto zachęca się państwa członkowskie do przyjęcia niezbędnych środków w celu zapewnienia szczególnej ochrony lub umiejętności cyfrowych dostosowanych do potrzeb dzieci i młodzieży.

¹⁴ Zalecenie Komisji (UE) 2023/2829 w sprawie odpornych procesów wyborczych sprzyjających włączeniu społecznemu w Unii oraz uwydatnienia europejskiego charakteru i usprawnienia procesu wyborów do Parlamentu Europejskiego.

¹⁵ Konkluzje Rady w sprawie upodmiotowienia cyfrowego z myślą o ochronie i egzekwowaniu praw podstawowych w erze cyfrowej (dok. 14309/23).

25. Wyniki seminarium ekspertów, które odbyło się w Leuven w dniach 21–23 stycznia 2024 r., oraz zawarte w nim zalecenia dotyczące działań (zamieszczone w załączniku IV).

PODKREŚLAJĄC:

26. Kluczowe znaczenie pracy w dziedzinie dzieci, młodzieży i praw dziecka, a także rolę pracy z młodzieżą w promowaniu, wspieraniu, rozwijaniu i obronie praw dzieci i młodzieży.
27. Konieczność włączenia praw dziecka, a także perspektywy dzieci i młodzieży w główny nurt wszystkich obszarów polityki w celu zapewnienia spójnych, kompleksowych i inkluzywnych polityk na rzecz dzieci i młodzieży, zwłaszcza osób o mniejszych szansach¹⁶, znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji¹⁷, w tym osób z niepełnosprawnościami, osób należących do społeczności LGBTI¹⁸, a także osób ze środowisk migracyjnych, które są przesiedlone lub poszukują schronienia.
28. Wartość aktywnego zaangażowania i udziału dzieci i młodzieży w decyzjach, które mają wpływ na ich życie, w tym w stosownych przypadkach w wyborach, przy równoczesnym uznaniu ich praw do udziału w sprawach, które ich dotyczą, zgodnie z zasadami zapisanymi w Konwencji ONZ o prawach dziecka¹⁹, art. 7 Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, art. 24 ust. 1 i 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz zgodnie ze strategią UE na rzecz praw dziecka i strategią UE na rzecz młodzieży, w tym z unijnym dialogiem młodzieżowym.

¹⁶ Konwencja ONZ o prawach dziecka, komentarz ogólny nr 4 w sprawie zdrowia i rozwoju młodzieży w kontekście Konwencji o prawach dziecka.

¹⁷ Rezolucja na temat wyników 9. cyklu unijnego dialogu młodzieżowego (2023/C 185/04, pkt 36) oraz konkluzje Rady w sprawie promowania włączania problematyki młodzieżowej w główne polityczne procesy decyzyjne w Unii Europejskiej (C/2023/1337) oraz komentarz ogólny nr 12 (2009) do Konwencji ONZ o prawach dziecka dotyczący prawa do bycia wysłuchanym.

¹⁸ Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie promowania włączania problematyki młodzieżowej w główne polityczne procesy decyzyjne w Unii Europejskiej (C/2023/1342). Strategia na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025 (COM(2020) 698 final).

¹⁹ Art. 12 Konwencji ONZ o prawach dziecka.

PRZYJMUJĄC Z ZADOWOLENIEM:

29. Wspólne wysiłki, programy, inicjatywy i narzędzia UE, takie jak Erasmus+, wzmocnioną gwarancję dla młodzieży²⁰, unijną gwarancję dla dzieci, Europejski Korpus Solidarności, Konferencję w sprawie przyszłości Europy (2021–2022), Europejski Rok Młodzieży (2022) i jego spuściznę, unijny dialog młodzieżowy, unijną sieć praw dziecka, unijną platformę uczestnictwa dzieci, serwis internetowy Youth Wiki, Europejski Portal Młodzieżowy, Lepszy internet dla dzieci oraz Deklarację UE o prawach i zasadach cyfrowych²¹.
30. Położenie akcentu w programie „Obywatele, równość, prawa i wartości” (2021–2027) na m.in. wspieraniu, rozwijaniu i wdrażaniu kompleksowych polityk mających na celu ochronę i propagowanie praw dziecka²².
31. Położenie akcentu w programie Erasmus+ i zasadzie 1 Europejskiego filaru praw socjalnych na znaczeniu wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, które charakteryzują się dobrą jakością.
32. Prace koordynatora UE ds. młodzieży i koordynatora Komisji Europejskiej ds. praw dziecka, a także prace krajowych koordynatorów ds. gwarancji dla dzieci, których zadaniem jest skuteczna koordynacja i monitorowanie wdrażania zalecenia w sprawie gwarancji dla dzieci.

²⁰ Zalecenie Rady z dnia 30 października 2020 r. w sprawie pomostu do zatrudnienia – wzmocnienia gwarancji dla młodzieży.

²¹ Sekcja „Ochrona dzieci i młodzieży w środowisku cyfrowym oraz wzmocnienie ich pozycji” w art. V „Bezpieczeństwo, ochrona i wzmocnienie pozycji” wspólnej deklaracji praw i zasad cyfrowych w cyfrowej dekadzie (2023/C 23/01).

²² Art. 4 rozporządzenia 2021/692 ustanawiającego program „Obywatele, równość, prawa i wartości”.

UWZGLĘDNIAJĄC, ŻE:

33. Życie i przyszłe perspektywy młodych ludzi zależą od możliwości, wsparcia i ochrony otrzymanych w dzieciństwie.
34. Należy ułatwić płynne przejście od dzieciństwa do dorosłości, zwłaszcza młodym ludziom znajdującym się w trudnej sytuacji, poprzez przemyślaną politykę i lepszą koordynację odnośnych polityk.
35. Przedział wiekowy, do którego odnosi się współpraca UE w zakresie polityki młodzieżowej, obejmuje zarówno dzieci, jak i młodzież, zwłaszcza do 18 roku życia.
36. Niniejsze konkluzje Rady mają na celu zwiększenie świadomości i zaproponowanie sposobów osiągnięcia lepszej współpracy, koordynacji, sposobów informowania i wymiany informacji na szczeblu europejskim w odniesieniu do dziedzin polityki objętych zakresem niniejszych konkluzji.

W ZWIĄZKU Z TYM ZWRACAJĄ SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH NA
ODPOWIEDNICH SZCZEBŁACH, BY Z NALEŻYTYM UWZGLĘDNIENIEM SWOJEJ
SPECYFIKI KRAJOWEJ:

37. Rozważyły opracowanie i wdrożenie lub rozwinięcie istniejących strategii krajowych lub innych równoważnych zintegrowanych lub skoordynowanych polityk na rzecz praw dziecka i młodzieży, dążąc do spójności polityk w sprawach dzieci, praw dziecka i młodzieży, zapewniając tym samym koordynację praw dziecka i perspektywy dziecka oraz perspektywy młodzieży we wszystkich odpowiednich obszarach polityki, przy jednoczesnym reagowaniu na szczególne potrzeby związane z wiekiem, w świetle podejścia opartego na prawach dziecka i odpowiedniego dorobku prawnego UE.
38. W stosownych przypadkach zapewniały, aby uczestnictwo dzieci i młodzieży było strukturalnie osadzone w dotyczących ich procesach decyzyjnych poprzez utworzenie dostępnych platform i mechanizmów promujących ich aktywny udział lub poprzez zwiększenie dostępności istniejących platform lub mechanizmów – udostępniając potrzebne zasoby i udzielając niezbędnego wsparcia dla ich skutecznego funkcjonowania oraz zapewniając sensowność, inkluzywny charakter i bezpieczeństwo ich uczestnictwa.
39. Promowały narzędzia i programy uwzględniające aspekt wieku i niepełnosprawności, mające na celu ułatwienie udziału dzieci i młodzieży w procesach decyzyjnych na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym (takie jak Erasmus+ „Młodzież”, w tym unijny dialog młodzieżowy, Europejski Portal Młodzieżowy, platformę zaangażowania obywatelskiego i unijną platformę uczestnictwa dzieci).
40. Zwiększyły wysiłki na rzecz zapobiegania wszelkim formom przemocy wobec dzieci i młodzieży oraz zwalczania jej, w tym poprzez przyjmowanie środków mających na celu ochronę dzieci i młodzieży przed dyskryminacją ze względów wskazanych w pkt 2, a także zapewniły bezpieczne, wspierające i inkluzywne środowisko wszystkim dzieciom w szkole, w szczególności dzieciom należącym do grup w niekorzystnej sytuacji, przy jednoczesnym należyтым poszanowaniu ich indywidualności²³.

²³ Strategia UE na rzecz praw dziecka (COM(2021) 142, s. 7).

41. Informowały i edukowały dzieci i młodzież, w całej ich różnorodności, na temat ich praw i, w stosownych przypadkach, obowiązków, w tym praw wynikających z obywatelstwa UE oraz, w stosownych przypadkach, prawa młodych ludzi do udziału w wyborach, zapewnienia przystępnych i przyjaznych dzieciom i młodzieży informacji, poprawy wsparcia i dostępu do usług oraz wzmocnienia ich pozycji i przygotowania ich do stania się aktywnymi i świadomymi obywatelami zdolnymi do wywołania pozytywnych zmian w swoich społecznościach i poza nimi. A ponadto – zwiększały świadomość na temat praw dzieci i młodzieży do pracy na rzecz urzeczywistnienia społeczeństw integracyjnych.

W ZWIĄZKU Z TYM ZWRACAJĄ SIĘ DO KOMISJI EUROPEJSKIEJ, BY ZGODNIE Z ZASADĄ POMOCNICZOŚCI:

42. Wzmacniała synergie we wdrażaniu strategii UE na rzecz praw dziecka, strategii UE na rzecz młodzieży na lata 2019–2027 i strategii na rzecz lepszego internetu dla dzieci oraz ewentualnych kolejnych strategii, poprzez wspólne priorytety i działania, w szczególności poprzez współpracę między koordynatorem UE ds. młodzieży a koordynatorem Komisji Europejskiej ds. praw dziecka.
43. Dążyła do kontynuacji działania Europejskiego Portalu Młodzieżowego, unijnej platformy uczestnictwa dzieci, platformy zaangażowania obywatelskiego i platformy BIK, a także do wykorzystywania synergii między nimi, poprzez zapewnienie informacji, zasobów i odpowiedniego finansowania, a także by badała, w jaki sposób można je kontynuować w odpowiednich programach UE, aby uwzględnić specyfikę i potrzeby dzieci i młodzieży.

44. Podtrzymywała zdecydowane międzysektorowe zaangażowanie na rzecz zachowania, ochrony i promowania praw i dobrostanu dzieci i młodzieży w całej ich różnorodności, zarówno w internecie, jak i poza nim, przy zapewnieniu ich aktywnego udziału w kształtowaniu Europy w obecnym i przyszłych cyklach politycznych UE.
45. Oceniała kontynuację codwuletniej aktualizacji odzwierciedlającego aktualny stan wiedzy dokumentu z 2023 r. pt. „Europejskie i międzynarodowe programy polityczne dotyczące dzieci, młodzieży i praw dziecka”, w stosownych przypadkach przy wsparciu, zaangażowaniu i z zastosowaniem wiedzy fachowej partnerstwa na rzecz młodzieży między Radą Europy a UE.

W ZWIĄZKU Z POWYŻSZYM ZWRACAJĄ SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH I KOMISJI EUROPEJSKIEJ, BY W ODNOŚNYCH OBSZARACH SWOICH KOMPETENCJI I NA ODPOWIEDNICH SZCZEBŁACH, Z NALEŻYTYM UWZGLĘDNIENIEM ZASADY POMOCNICZOŚCI:

46. Zapewniały i gwarantowały pewny dostęp do przestrzeni dla dzieci i młodzieży z myślą o ich znaczącym, inkluzywnym i bezpiecznym uczestnictwie.
47. Stymulowały monitorowanie postępów i ocenę wpływu polityk w sprawach dotyczących dzieci, ich praw oraz młodzieży poprzez wykorzystanie istniejących mechanizmów, wskaźników i punktów odniesienia do oceny skuteczności przyjmowanych środków oraz przez zapewnienie, by takie procesy monitorowania i oceny sprzyjały włączeniu dzieci i młodzieży.

Odniesienia

Unijne akty międzyinstytucjonalne

- Traktat o Unii Europejskiej
- Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
- Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (2012/C 326/02)

Akty instytucji Unii Europejskiej

- Rezolucja Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie na temat wyników 9. cyklu unijnego dialogu młodzieżowego (2023/C 185/04)
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Strategia UE na rzecz praw dziecka” (COM(2021) 142 final)
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Cyfrowa dekada dla dzieci i młodzieży: nowa europejska strategia na rzecz lepszego internetu dla dzieci (BIK+)”
- Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2316 z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie Europejskiego Roku Młodzieży (2022)

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/888 z dnia 20 maja 2021 r. ustanawiające program „Europejski Korpus Solidarności” oraz uchylające rozporządzenie (UE) 2018/1475 i rozporządzenie (UE) nr 375/2014
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/817 z dnia 20 maja 2021 r. ustanawiające „Erasmus+”: unijny program na rzecz kształcenia i szkolenia, młodzieży i sportu oraz uchylające rozporządzenie nr 1288/2013
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/692 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program „Obywatele, równość, prawa i wartości” oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1381/2013 i rozporządzenie Rady (UE) nr 390/2014
- Rezolucja Rady Unii Europejskiej i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie ram europejskiej współpracy na rzecz młodzieży: Strategia Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2019–2027 (2018/C 456/01)
- Konkluzje Rady z dnia 19 listopada 2010 r. w sprawie europejskich i międzynarodowych programów działań politycznych na rzecz dzieci, młodzieży i praw dziecka (2010/C 326/01)

Akty Rady Europy

- Strategia edukacyjna Rady Europy na lata 2024–2030
- Strategia Rady Europy na rzecz praw dziecka na lata 2022–2027
- Strategia Rady Europy dla sektora młodzieży 2030

Akty Organizacji Narodów Zjednoczonych

- Konwencja ONZ o prawach dziecka wraz z protokołami fakultatywnymi i uwagami ogólnymi do niej
- Agenda ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 (Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030)

Definicje głównych pojęć użytych w niniejszych konkluzjach:

Dziecko

Każda istota ludzka w wieku poniżej osiemnastu lat, chyba że zgodnie z prawem odnoszącym się do dziecka uzyska ono wcześniej pełnoletność (zgodnie z art. 1 Konwencji ONZ o prawach dziecka)

Młodzież

Młode osoby w wieku od 13 do 30 lat (zgodnie z definicją w art. 2 rozporządzenia 2021/817 ustanawiającego program Erasmus+)

Dodatkowe odniesienia, dokumenty, sprawozdania, dane:

Unia Europejska

- Unijna platforma uczestnictwa dzieci 2023
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie Europejskiego Roku Młodzieży (2022) COM(2024)1
- Zalecenie Komisji w sprawie propagowania zaangażowania obywateli i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w procesy kształtowania polityki publicznej oraz ich skutecznego uczestnictwa w tych procesach (C(2023)8627 final z 12.12.2023 r.)
- Zalecenie Komisji (UE) 2023/2829 z dnia 12 grudnia 2023 r. w sprawie odpornych procesów wyborczych sprzyjających włączeniu społecznemu w Unii oraz uwytłócenia europejskiego charakteru i usprawnienia procesu wyborów do Parlamentu Europejskiego
- Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie promowania włączania problematyki młodzieżowej w główne polityczne procesy decyzyjne w Unii Europejskiej (C/2023/1342)

- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie kompleksowego podejścia do zdrowia psychicznego (COM(2023) 298 final)
- Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2316 z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie Europejskiego Roku Młodzieży (2022)
- Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie ochrony i tworzenia dla młodych ludzi przestrzeni obywatelskich, które ułatwiają merytoryczne uczestnictwo młodzieży (2021/C 501 I/04)
- Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie wzmocniania zarządzania wielopoziomowego przy promowaniu uczestnictwa młodych ludzi w procesach decyzyjnych (2021/C 241/03)
- Zalecenie Rady (UE) 2021/1004 z dnia 14 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia europejskiej gwarancji dla dzieci
- Zalecenie Rady z dnia 30 października 2020 r. w sprawie pomostu do zatrudnienia – wzmocnienia gwarancji dla młodzieży oraz zastępujące zalecenie Rady z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży (2020/C 372/01)
- Europejski filar praw socjalnych

- Rezolucja Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 20 maja 2014 r. w sprawie przeglądu usystematyzowanego dialogu, obejmującego włączenie społeczne młodzieży (2014/C 183/01)
- Inicjatywa Komisji Europejskiej dotycząca zintegrowanych systemów ochrony dzieci
- Wspólna deklaracja Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji Europejskiej w sprawie praw i zasad cyfrowych w cyfrowej dekadzie (2023/C 23/01)

Rada Europy

- Zalecenie Rady Europy CM/Rec(2023)9 w sprawie aktywnego udziału w życiu politycznym młodzieży należącej do mniejszości narodowych
- Zalecenie Rady Europy CM/Rec(2016)7 w sprawie dostępu młodych ludzi do praw
- Zalecenie Rady Europy CM/Rec(2012)2 w sprawie uczestnictwa dzieci i młodzieży poniżej 18 roku życia

Akty Organizacji Narodów Zjednoczonych

- Uwagi ogólne Komitetu Praw Dziecka
- Deklaracja Młodzieży wydana z okazji 75-lecia Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka
- Nota z wytycznymi Sekretarza Generalnego ONZ w sprawie włączania praw dziecka do głównego nurtu
- Dokument orientacyjny nr 3 Sekretarza Generalnego pt. „Znaczące uczestnictwo młodzieży w procesach kształtowania polityki i podejmowania decyzji”
- Rezolucja 51/17 „Młodzież i prawa człowieka” przyjęta przez Radę Praw Człowieka w dniu 6 października 2002 r.
- Sprawozdanie Sekretarza Generalnego ONZ pt. „Nasz wspólny program”
- Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2250 (2015) w sprawie młodzieży, pokoju i bezpieczeństwa
- Strategia ONZ na rzecz młodzieży
- Rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ w sprawie programu działań na rzecz dzieci w konfliktach zbrojnych o następujących numerach: 1261 (1999), 1314 (2000), 1379 (2001), 1460 (2003), 1539 (2004), 1612 (2005), 1882 (2009), 1998 (2011), 2068 (2012), 2143 (2014), 2225 (2015), 2427 (2018), 2601 (2021),

Sprawozdanie autorstwa dr. Dana Moxona (sprawozdawcy generalnego) z wyników europejskiego seminarium ekspertów na temat oceny i aktualizacji europejskich i międzynarodowych programów politycznych w dziedzinie dzieci, młodzieży i praw dziecka, które odbyło się w dniach 21–23 stycznia 2024 r. w Leuven podczas belgijskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej pt.

„Model spójności polityki między dziedzinami dzieci, młodzieży i praw dziecka”

Zalecenia dotyczące działań

- Ustanowienie stałego mechanizmu na szczeblu UE w celu ułatwienia koordynacji, współpracy, dzielenia się informacjami i ich wymiany między dziedzinami polityki młodzieżowej i praw dziecka w państwach członkowskich i na szczeblu UE. Mechanizm taki powinien mieć na celu poprawę spójności polityki między tymi dwiema dziedzinami oraz wspieranie spójności w głównych tematycznych obszarach synergii.

- Kontynuowanie podejścia polegającego na koordynacji działań między koordynatorem UE ds. młodzieży a koordynatorem ds. praw dziecka w celu zapewnienia, by prawa dzieci, prawa młodzieży oraz perspektywy dzieci i młodzieży były uwzględniane we wszystkich odpowiednich obszarach polityki na szczeblu UE. W związku z tym obaj koordynatorzy powinni rutynowo monitorować i identyfikować wspólne dla dzieci i młodzieży obawy, które są zgłaszane w ramach unijnego dialogu młodzieżowego, unijnej platformy uczestnictwa dzieci i innych mechanizmów uczestnictwa. Należy zatem podjąć wspólne działania mające na celu pobudzenie międzysektorowych rozwiązań politycznych.
- Rozważenie, w jaki sposób można uwzględnić prawa i głosy dzieci poprzez wykorzystanie pełnego potencjału ram lepszego stanowienia prawa, a w szczególności, czy „kontrola dzieci i młodzieży” może zostać opracowana jako mechanizm uzupełniający lub zintegrowany wraz z nowym testem wpływu polityki UE na młodzież.
- Dalsze codwuletnie aktualizowanie innowacyjnego dokumentu pt. „Europejskie i międzynarodowe programy polityki w dziedzinie dzieci, młodzieży i praw dziecka” i dalsze jego rozwijanie poprzez mapowanie spójności polityki między polityką dotyczącą dzieci, młodzieży i praw dziecka na szczeblu krajowym.

- Podejmowanie systematycznych analiz i badań nad konkretnymi możliwościami spójności polityki w głównych obszarach synergii. W analizie tej należy wskazywać przykłady najlepszych praktyk, możliwe do powielenia narzędzia oraz potencjał wspólnego wdrażania lub monitorowania inicjatyw w obu dziedzinach.
- Lepsze wykorzystanie istniejących platform dzielenia się informacjami, takich jak unijny serwis internetowy Youth Wiki, do mapowania i wymiany informacji na temat istniejącej współpracy lub działań koordynacyjnych na szczeblu krajowym w ramach polityki dotyczącej dzieci, młodzieży i praw dziecka w państwach członkowskich.

Zalecenia te stanowią punkt wyjścia dla rozwoju większej spójności, który to temat wywołał dyskusję w trakcie seminarium ekspertów. Prawdopodobnie potrzebne będą dalsze konkretne środki, które będą określane w miarę postępów w realizacji programu spójności. Osiągnięcie postępów w realizacji tego programu będzie wymagało przede wszystkim zgodnej woli politycznej i zaangażowania wszystkich podmiotów, w tym instytucji europejskich, państw członkowskich i społeczeństwa obywatelskiego, we współpracy z dziećmi i młodzieżą.
